

EXPUNERE DE MOTIVE

Aplicarea efectivă a prevederilor Legii nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 a pus în evidență o serie de curențe legate, pe de o parte, de insuficienta detaliere a unor noțiuni juridice utilizate de legiuitor și, pe de altă parte, de imposibilitatea aprecierii unor consecințe imediate ale aplicării unora dintre prevederile legii respective (de exemplu, la data elaborării legii unele informații din teritoriu legate de bunurile care vor face obiectul art.16 din Lege nu erau cristalizate – până în prezent sunt solicitări privind 4.500 de astfel de cazuri).

Proiectul este structurat pe două titluri, primul cuprinzând modificarea Legii nr.10/2001 iar, cel de-al doilea, unele măsuri concrete pentru accelerarea și fluidizarea proceselor de restituire demarate în temeiul acesteia și a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, aprobată cu modificări prin Legea nr.501/2002.

Prima modificare a Legii nr.10/2001 are menirea de a stabili într-o manieră mai clară categoriile de persoane îndreptățite care pot beneficia de prevederile acesteia.

Semnalăm că ministerele sau celelalte instituțiile publice ale statului sau ale unităților administrativ teritoriale, organizate ca persoane juridice, nu fac parte din categoria persoanelor juridice îndreptățite la restituire potrivit procedurii prevăzute de Legea nr.10/2001. Precizăm că, din construcția logică a respectivei legi, rezultă că legiuitorul de la 2001 a avut în vedere numai restituirea bunurilor preluate abuziv de la persoane fizice sau juridice de drept privat. A considera altfel ar însemna inducerea unei contrarietăți de interese „statul versus statul”. Pentru instituțiile publice care au în administrare bunuri ale statului sau ale unităților administrativ-teritoriale reglementarea unor probleme de proprietate sau, după caz, de administrare se face prin acte administrative, fie potrivit Legii nr.213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, fie potrivit Legii nr.90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor. De asemenea, în cazul societăților comerciale cu capital de stat sau în cazul celor privatizate nu se poate acorda beneficiul măsurilor reparatorii prevăzute de Legea nr.10/2001 deoarece, pe de

o parte, temeiul dobândirii capitalului de către noii acționari este contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni și, pe de altă parte, nu se poate invoca principiul succesivității persoanei juridice întrucât ar echivala cu acordarea unor drepturi necuvenite în raport de noii acționari (îmbogățire fără just temei). Semnalăm că numai foștii acționari de la data preluării abuzive beneficiază de măsuri reparatorii. A considera altfel, ar însemna efectuarea unei plăți duble (una către societate și alta către foștii acționari). Elementul esențial al modificării propuse vizează corelarea textului noii prevederi, pe de o parte, cu regimul bunurilor consacrat la art.135 alin.5 din Constituție și, pe de altă parte, cu regimul prevăzut de Legea nr.213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia

Proiectul are în vedere, fără a afecta abordarea de fond a legiuitorului, modificarea și completarea articolului 16 din Lege, în sensul calificării regimului juridic al bunurilor apreciate ca “necesare continuării activităților de interes public” și care vor face obiectul unor hotărâri de guvern (acestea vor avea regim de acte de gestiune în perioada menținerii afectării).

O altă modificare vizează conservarea drepturilor conferite de lege persoanelor îndreptățite la titluri de valoare nominală sau acțiuni acordate în temeiul legii. De aceea, se propune a rezerva o cotă rezonabilă de capital social privatizabil menită a acoperi necesarul respectiv.

Rațiunile care au stat la baza soluției propuse au în vedere faptul că, pe de o parte, partea de capital privatizabil deținută în prezent de Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului face deja obiectul unor proceduri accelerate de privatizare și, pe de altă parte, faptul că intervalul de 7 ani avut în vedere de legiuitor pentru valorificarea acestor titluri excede (cel puțin teoretic) datei finalizării procedurilor de privatizare derulate prin respectiva entitate. În aceste condiții, singura soluție posibilă este de a rezerva măsurilor reparatorii prevăzute de lege, încă din start, o parte din capitalul social aferent societăților/comuniilor naționale rezultate din reorganizarea regiilor autonome. Este o aplicare a principiului privatizare prin restituire care are, în subsidiar, și menirea de a accelera într-o manieră concretă procesul de privatizare al respectivelor entități.

Un alt aspect, pe care îl vizează modificările propuse, este legat de stabilirea concretă a modului de calcul al sumelor pe care persoanele îndreptățite trebuie să le restituie pentru a putea beneficia de reparațiile prevăzute de Legea nr.10/2001.

Având în vedere că perioada de referință cuprinde un orizont de timp întins pe aproape 60 de ani în care, evident, nu existau aceleași elemente de raportare (în perioada comunistă nu se utiliza noțiunea de “indice al inflației”), se propune ca actualizarea sumelor respective să se facă pe baza unui coeficient de actualizare raportat la cursul leu/dolar SUA.

Totodată, având în vedere existența unui număr considerabil de cazuri (aproximativ 10.000 la nivelul întregii țări) în care au fost desființate contractele de vânzare-cumpărare încheiate cu eludarea prevederilor Legii nr.112/1995, din motive neimputabile chiriașilor ci, vânzătorilor, propunem ca cererile de restituire a prețului actualizat plătit de chiriași, să fie scutite de plata taxelor de timbru.

Titlul al doilea este consacrat unor măsuri concrete menite a accelera procesul de restituire demarat în temeiul celor două acte normative. Intervențiile propuse au în vedere: stabilirea și publicarea coeficientului de actualizare introdus prin modificarea propusă, soluționarea cazului în care persoane îndreptățite sunt cetățeni străini și apatrizi (aplicarea altor măsuri reparatorii ar deveni foarte costisitoare și generatoare de litigii internaționale), prelungirea cu un ultim termen (de 30 de zile) a datei până la care actele doveditoare puteau fi depuse în baza Legii nr.10/2001, stabilirea unor măsuri instituționale necesare fluidizării procesului de restituire (responsabilizarea unor instituții, măsuri temporare de stimulare a salariaților), prelungirea termenului de depunere a cererilor de retrocedare cu 30 de zile în cazul imobilelor aparținând cultelor religioase (semnalăm că termenul inițial, de 6 luni, urmează să se împlinească la 31 ianuarie 2003, perioadă în care Parlamentul nu se află în sesiune și, ca atare, o astfel de măsură nu ar putea fi luată decât după convocarea acestuia într-o sesiune extraordinară), reglementarea cazurilor în care imobilele aparținând cultelor religioase au fost înstrăinate legal după data de 22 decembrie 1989 prin conexarea cu soluțiile și principiile consacrate de legea cadru în materia restituirilor, respectiv Legea nr.10/2001 (semnalăm că legea de aprobare a respectivei ordonanțe nu conține nici o prevedere în acest sens și, deja există dificultăți în soluționarea unor astfel de cazuri).

În sfârșit, proiectul conține abilitarea expresă a Guvernului de a emite norme metodologice pentru aplicarea unitară a Legii nr.10/2001, deoarece este evident că o serie de noțiuni și situații prevăzute de aceasta trebuie explicate detaliat pentru aplicarea unitară și corectă a acesteia. Faptul că deja Guvernul a emis o primă serie de norme metodologice (Hotărârea Guvernului nr.614/2001), în temeiul prevederii constituționale de la art.107 alin.(2), necesită o corelare formală și cu dispozițiile legii în vederea accentuării acestei abilitări pe acest important domeniu de reglementare.

De asemenea, pentru o mai adecvată corelare a prevederilor legii cu măsurile deja întreprinse de Guvern, apreciem că este necesar și recomandabil ca și aceste măsuri să-și găsească consacrare normativă la același nivel de forță juridică (deci, consacrarea mandatului Guvernului să se facă și prin forța juridică a legii).

Având în vedere că măsurile propuse reclamă urgență deosebită deoarece au menirea, pe de o parte, de a restabili și conserva regimul constituțional al unor bunuri afectate unor utilități publice (pentru asigurarea stabilității funcționării instituțiilor statului) și, pe de altă parte, au menirea de a facilita accelerarea procedurilor de restituire a unor imobile (lipsa modului de calcul al actualizării despăgubirilor ce trebuiesc restituite ar bloca aplicarea legii în cazul imobilelor expropriate cu despăgubire în perioada 1965-1989), apreciem că alegerea căii de legiferare prevăzută de art.114 alin.(4) din Constituție este pe deplin justificată.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului privind modificarea și completarea Legii nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, precum și pentru stabilirea unor măsuri pentru accelerarea aplicării acesteia și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, aprobată cu modificări prin Legea nr. 501/2002, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE